

รายงานการประเมินความเสี่ยงเกี่ยวกับการปฏิบัติงานที่อาจเกิดผลประโยชน์ทับซ้อน
(Conflict of interests) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕
องค์การบริหารส่วนตำบลวัดโบสถ์ อำเภอพนสนิคม จังหวัดชลบุรี

๑. ความเป็นมา

๑.๑ การทุจริตในประเทศไทยมีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น เห็นได้จากดัชนีภาพลักษณ์คอร์รัปชัน (Corruption Perceptions Index:CPI) ในช่วงที่ผ่านมา ค่าคะแนนอยู่ในระดับต่ำกว่าครึ่ง ส่งผลถึงภาพลักษณ์และดัชนีความเชื่อมั่นต่อต่างชาติที่มีต่อประเทศไทย และจากยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตระยะที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) ได้กำหนดเป้าประสงค์หลักในการเพิ่มระดับของค่าดัชนีวัดภาพลักษณ์คอร์รัปชัน (CPI) ของประเทศไทยให้สูงกว่าร้อยละ ๕๐ และเพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมายดังกล่าวสำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ จึงได้นำเกณฑ์การประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (Integrity and Transparency Assessment : ITA) มาใช้ในการประเมินการดำเนินงานของส่วนราชการเพื่อยกระดับความโปร่งใส ซึ่งจะสนับสนุนให้ค่า CPI ของประเทศสูงขึ้น ซึ่งเป็นเกณฑ์ประเมินผลที่ต้องการให้หน่วยงานรัฐยกระดับให้โปร่งใสและต่อต้านการทุจริตในองค์กร โดยสนับสนุนให้หน่วยงานภาครัฐดำเนินการป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อนผ่านโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ตลอดจนการให้ความรู้ตามคู่มือประมวลจริยธรรมเกี่ยวกับการป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อนแก่เจ้าหน้าที่ในหน่วยงาน

๑.๒ การมีผลประโยชน์ทับซ้อน ถือเป็นกรทุจริตคอร์รัปชันประเภทหนึ่ง เพราะเป็นการแสวงหาประโยชน์ส่วนบุคคลโดยการละเมิดต่อกฎหมายหรือจริยธรรมด้านการใช้อำนาจในตำแหน่งหน้าที่ไปแทรกแซงการใช้ดุลยพินิจกระบวนการตัดสินใจของเจ้าหน้าที่ของรัฐ จนทำให้เกิดการละทิ้งคุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่สาธารณะ ขาดความเป็นอิสระ ความเป็นกลาง และความเป็นธรรม จนส่งผลกระทบต่อประโยชน์สาธารณะของส่วนรวม และทำให้ผลประโยชน์หลักขององค์กรหรือสถาบันและสังคมต้องสูญเสียไป โดยผลประโยชน์ที่สูญเสียไปอาจอยู่ในรูปของผลประโยชน์ทางการเงิน คุณภาพการให้บริการ และความเป็นธรรมในสังคมรวมถึงคุณค่าอื่น ๆ ตลอดจนจนโอกาสในอนาคต ตั้งแต่ระดับองค์กรจนถึงระดับสังคม อย่างไรก็ตาม ท่วมกลางผู้ที่จงใจกระทำผิด ยังพบผู้กระทำความผิดโดยไม่เจตนาหรือไม่มีความรู้ในเรื่องดังกล่าวอีกเป็นจำนวนมาก จนนำไปสู่การถูกกล่าวหาหรือเรียนเรื่องทุจริตหรือถูกลงโทษทางอาญา

ผลประโยชน์ทับซ้อน หรือความขัดแย้งกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวม (Conflict of interest : COI) เป็นประเด็นปัญหาทางการบริหารภาครัฐในปัจจุบัน ที่เป็นบ่อเกิดของปัญหาการทุจริตประทุติมิชอบในระดับที่รุนแรง และยังสะท้อนปัญหาการขาดแคลนหลักธรรมาภิบาล และเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศ

๑.๓ การป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อน เป็นเรื่องที่มีความสำคัญดังกล่าวข้างต้นในเกณฑ์การประเมินความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (ITA) จึงได้มีการประเมินในด้านการต่อต้านการทุจริตในองค์กรเกี่ยวกับการดำเนินงานเรื่องผลประโยชน์ทับซ้อนของหน่วยงาน โดยมีการประเมินหลักฐานเชิงประจักษ์ (Evidence Based) ให้มีการดำเนินการวิเคราะห์ความเสี่ยงเกี่ยวกับการปฏิบัติงานที่อาจเกิด

ผลประโยชน์ทับซ้อน เพื่อกำหนดมาตรการสำคัญในการป้องกันการทุจริต การบริหารงานที่โปร่งใสและตรวจสอบได้ การแก้ไขปัญหาการกระทำความผิดวินัยของเจ้าหน้าที่รัฐที่เป็นปัญหาสำคัญและพบบ่อย

๒. การวิเคราะห์ความเสี่ยงกับผลประโยชน์ทับซ้อน

๒.๑ ผลประโยชน์ทับซ้อน หมายถึง สภาวะการณ์หรือข้อเท็จจริงที่บุคคล ไม่ว่าจะ เป็นนักการเมือง ข้าราชการ พนักงานบริษัท หรือผู้บริหารซึ่งมีอำนาจหน้าที่ เจ้าหน้าที่ของรัฐ ปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งหน้าที่ที่บุคคลนั้นรับผิดชอบอยู่ และส่งผลกระทบต่อประโยชน์ส่วนรวม ซึ่งการกระทำนั้นอาจเกิดขึ้นอย่างรู้ตัวหรือไม่รู้ตัว ทั้งเจตนาและไม่เจตนา และมีรูปแบบที่หลากหลายไม่จำกัด อยู่ในรูปแบบของตัวเงินหรือทรัพย์สินเท่านั้น แต่รวมถึงผลประโยชน์อื่น ๆ ที่ไม่ใช่ในรูปตัวเงินหรือทรัพย์สินก็ได้ อาทิ การแต่งตั้งพรรคพวกเข้าไปดำรงตำแหน่งในองค์กรต่าง ๆ หน่วยงานราชการ รัฐวิสาหกิจ และบริษัทจำกัด หรือการที่บุคคลผู้มีอำนาจหน้าที่ตัดสินใจให้ญาติพี่น้อง หรือบริษัทที่ตนมีส่วนได้ส่วนเสีย ได้รับสัมปทานหรือผลประโยชน์จากทางราชการโดยมิชอบ ส่งผลให้บุคคลนั้นขาดการตัดสินใจที่เที่ยงธรรม เนื่องจากยึดผลประโยชน์ส่วนตนเป็นหลัก ผลเสียจึงเกิดขึ้นกับประเทศชาติ การกระทำแบบนี้เป็นการกระทำที่ผิดทางจริยธรรมและจรรยาบรรณ

๒.๒ การวิเคราะห์ความเสี่ยง หมายถึง กระบวนการวิเคราะห์ความเสี่ยงที่เป็นระบบในการบริหารปัจจัย และควบคุมกระบวนการปฏิบัติงาน เพื่อลดมูลเหตุของโอกาสที่จะทำให้เกิดความเสียหายจากการปฏิบัติงานที่อาจเกิดผลประโยชน์ทับซ้อน

ประเภทของความเสี่ยงแบ่งออกเป็น ๔ ด้าน ดังนี้

๑. ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ (Strategic Risk) คือ ความเสี่ยงที่เกิดจากกิจกรรมด้านการดำเนินงาน การกำหนดแผนกลยุทธ์หรือแผนงาน และนโยบายในการบริหารงาน

๒. ความเสี่ยงด้านการเงิน (Financial Risk) คือ ความเสี่ยงที่เกิดจากการงบประมาณการเงินที่ใช้ในการดำเนินการโครงการนั้น ๆ

๓. ความเสี่ยงด้านการดำเนินงาน (Operation Risk) คือ ความเสี่ยงที่จะเกิดการปฏิบัติงานทุก ๆ ขั้นตอน โดยครอบคลุมถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการ อุปกรณ์ เทคโนโลยีสารสนเทศ และบุคลากรในการปฏิบัติงาน

๔. ความเสี่ยงด้านกฎระเบียบและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง (Compliance Risk) หรือ (Event Risk) คือ ความเสี่ยงที่เกิดจากการไม่สามารถปฏิบัติตามกฎระเบียบ หรือกฎหมายที่เกี่ยวข้องได้ หรือกฎหมายที่ไม่อยู่ไม่เหมาะสม หรือเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงาน

สาเหตุของการเกิดความเสี่ยงที่อาจก่อให้เกิดการทุจริตอาจเกิดจากปัจจัยหลัก ๒ ปัจจัย คือ

๑) ปัจจัยภายใน เช่น นโยบายของผู้บริหาร ความซื่อสัตย์ จริยธรรม คุณภาพของบุคลากร และการเปลี่ยนแปลงระบบงาน ความเชื่อถือได้ของระบบสารสนเทศ การเปลี่ยนแปลงผู้บริหารและเจ้าหน้าที่บ่อยครั้ง การควบคุม กำกับดูแลไม่ทั่วถึง และการไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบหรือข้อบังคับของหน่วยงาน เป็นต้น

๒) ปัจจัยภายนอก เช่น กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับของทางราชการ การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี หรือ สภาพการแข่งขัน สภาวะแวดล้อม ทั้งทางเศรษฐกิจและการเมือง เป็นต้น

๒.๓ การวิเคราะห์ความเสี่ยงเกี่ยวกับผลประโยชน์ทับซ้อน หมายถึง กระบวนการวิเคราะห์ ความเสี่ยงที่เป็นระบบในการบริหารจัดการปัจจัยและควบคุมกระบวนการปฏิบัติงาน เพื่อลดมูลเหตุของโอกาสที่จะทำให้เกิดความเสียหายจากการปฏิบัติงานที่อาจเกิดผลประโยชน์ทับซ้อน หรือความขัดแย้งระหว่าง ผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ อันเกี่ยวเนื่องเชื่อมโยงอย่างใกล้ชิดกับการทุจริต กล่าวคือ ยังมีสถานการณ์หรือสภาวะการณ์ของการขัดกันของผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวม มากเท่าใด ก็ยังมีโอกาสก่อให้เกิดหรือนำไปสู่การทุจริตมากเท่านั้น

๓. วิเคราะห์ความเสี่ยงในกาปฏิบัติงานที่อาจเกิดผลประโยชน์ทับซ้อนขององค์การบริหารส่วนตำบล วัดโบสถ์

กระบวนการวิเคราะห์ความเสี่ยง ที่เป็นระบบในการบริหารจัดการปัจจัยและควบคุมกระบวนการ ปฏิบัติงาน เพื่อลดมูลเหตุของโอกาสที่จะทำให้เกิดความเสียหายจากการปฏิบัติงานที่อาจเกิดผลประโยชน์ ทับซ้อน หรือความขัดแย้งระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ อันเกี่ยวเนื่อง เชื่อมโยงอย่างใกล้ชิดกับการทุจริต กล่าวคือ ยังมีสถานการณ์หรือสภาวะการณ์ของการขัดกันของ ผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวมมากเท่าใด ก็ยังมีโอกาสก่อให้เกิดหรือนำไปสู่การทุจริตมาก เท่านั้น

การวิเคราะห์ความเสี่ยงเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน ที่อาจเกิดผลประโยชน์ทับซ้อนขององค์การ บริหารส่วนตำบลวัดโบสถ์ ได้นำเอาความเสี่ยงในด้านต่าง ๆ มาดำเนินการวิเคราะห์ตามความเสี่ยงที่น่าจะ เกิดขึ้นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานที่อาจจะเกิดผลประโยชน์ทับซ้อน โดยวิเคราะห์เพื่อให้ทราบถึงปัจจัยเสี่ยง ประกอบด้วย

๑. การวิเคราะห์ถึงการปฏิบัติราชการตามอำนาจหน้าที่ และความรับผิดชอบของข้าราชการ และพนักงานในหน่วยงาน

๒. การวิเคราะห์ถึงการมีคุณธรรม หรือจริยธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ ที่ทำให้ประชาชนเชื่อถือ

๓. การวิเคราะห์ถึงการปฏิบัติหน้าที่ โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วน ตน และการยึดมั่นในหลักธรรมาภิบาล

ซึ่งได้ดำเนินการวิเคราะห์ความเสี่ยง เกี่ยวกับการปฏิบัติงานที่อาจเกิดผลประโยชน์ทับซ้อน หรืออาจเกิดการทุจริตและประพฤติมิชอบในการปฏิบัติราชการนั้น โดยใช้แหล่งข้อมูลจากรายงานผลการ ตรวจสอบภายในองค์การบริหารส่วนตำบลวัดโบสถ์ ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๕ ปรากฏข้อเท็จจริง ดังนี้

๑. ไม่พบการฝ่าฝืนการปฏิบัติตามกฎระเบียบการเงินและบัญชีพัสดุ

๒. ไม่พบการฝ่าฝืนการปฏิบัติตามข้อกำหนดและกฎระเบียบ

๓. มีการควบคุมภายในด้านการเงิน การบัญชีและพัสดุ

- สรุปได้ว่าไม่พบการฝ่าฝืนการปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อกำหนด และไม่พบการ

ดำเนินการทางวินัยแก่ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลวัดโบสถ์ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๕ แต่อย่างใด

๔. การพิจารณากระบวนการที่มีโอกาสเสี่ยงต่อการทุจริตหรือที่อาจเกิดผลประโยชน์ทับซ้อนขององค์การบริหารส่วนตำบลวัดโบสถ์

๔.๑ กระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการใช้เงิน และมีช่องทางที่น่าจะทำประโยชน์ให้แก่ตนเอง และพวกพ้องประกอบด้วย

- กระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการใช้ดุลยพินิจของเจ้าหน้าที่ ซึ่งมีโอกาสใช้อย่างไม่เหมาะสม คือ มีการเอื้อประโยชน์ หรือให้ความช่วยเหลือพวกพ้องของตนเอง
- กระบวนการที่มีช่องทางเรียกร้องหรือรับผลประโยชน์จากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องซึ่งส่งผลกระทบต่อผู้อื่นที่เกี่ยวข้อง

๔.๒ กระบวนการที่เข้าข่ายมีโอกาสร้ายต่อการทุจริต หรือที่อาจเกิดผลประโยชน์ทับซ้อน ประกอบด้วย

- การรับ
- จ่ายเงิน
- การบันทึกบัญชีรายรับรายจ่ายหรือการจัดทำบัญชีทางการเงิน
- การจัดซื้อจัดจ้าง และการจ้างบริการ
- การกำหนดคุณลักษณะวัสดุครุภัณฑ์ การกำหนดคุณสมบัติผู้ที่จะเข้าประมูลหรือขาย

สินค้า

- การตรวจรับวัสดุครุภัณฑ์
- การคัดเลือกบุคคลเข้าปฏิบัติงานในหน่วยงาน

๔.๓ ความเสียหายที่จะเกิดขึ้นหากไม่มีการป้องกันที่เหมาะสม

- สูญเสียงบประมาณ
- เปิดช่องทางให้เจ้าหน้าที่ใช้อำนาจหน้าที่ทำให้ผู้ปฏิบัติใช้โอกาสกระทำผิดในทางมิชอบ

ด้วยหน้าที่

- เสียชื่อเสียงและความน่าเชื่อถือของหน่วยงาน

๕. แนวทางการป้องกัน หรือแนวทางการบริหารจัดการความเสี่ยงของการดำเนินงาน ที่อาจก่อให้เกิดการทุจริตหรืออาจเกิดผลประโยชน์ทับซ้อน ขององค์การบริหารส่วนตำบลวัดโบสถ์

๑. การเสริมสร้างจิตสำนึกให้เจ้าหน้าที่ในองค์การบริหารส่วนตำบลวัดโบสถ์ทุกคน รังเกียจการทุจริตทุกรูปแบบและส่งเสริมการปฏิบัติตามจรรยาบรรณของข้าราชการและลูกจ้าง

๒. จัดโครงการให้ความรู้เกี่ยวกับการทุจริตและการป้องกันปราบปรามการทุจริตในการปฏิบัติงานให้กับเจ้าหน้าที่เพื่อเสริมสร้างทัศนคติ วัฒนธรรมและค่านิยมในการต่อต้านการทุจริต

๓. จัดโครงการฝึกอบรมด้านคุณธรรมจริยธรรม

๔. การส่งเสริมให้ผู้บังคับบัญชาเป็นตัวอย่างที่ดีในการปฏิบัติงาน

๕. การป้องกันเหตุการณ์หรือพฤติกรรมที่อาจเป็นภัยต่อหน่วยงาน เช่น

- การแจ้งเวียนหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารงานบุคคลที่โปร่งใสและเป็นธรรม

- การตรวจสอบ ติดตามประเมินผลและรายงานผลการปฏิบัติงานของข้าราชการและบุคลากรอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง
- จัดทำคู่มือการปฏิบัติงาน กรณีการร้องเรียนการทุจริตประพฤติมิชอบของเจ้าหน้าที่และช่องทางการร้องเรียนเกี่ยวกับการทุจริตและประพฤติมิชอบของเจ้าหน้าที่

๖. สรุปผลการวิเคราะห์ความเสี่ยงเกี่ยวกับการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลวัดโบสถ์

๑. ควบคุมกำกับดูแล หรือปรับปรุงขั้นตอนให้ข้าราชการและบุคลากรที่เกี่ยวข้องด้านการจัดซื้อจัดจ้างให้ปฏิบัติตามระเบียบ หลักเกณฑ์และแนวทางที่ถูกต้องอย่างเคร่งครัด

- ให้เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบด้านการจัดซื้อจัดจ้าง จัดทำรายงานสรุปการจัดซื้อจัดจ้างรายไตรมาสและเสนอให้หัวหน้าส่วนราชการรับทราบทุกครั้ง

- ให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านพัสดุและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดซื้อจัดจ้าง รับผิดชอบต่อความสัมพันธ์กับผู้เสนองานในการจัดซื้อจัดจ้าง

๒. ควบคุมกำกับดูแล หรือปรับปรุงขั้นตอนให้ข้าราชการบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลวัดโบสถ์ ให้ปฏิบัติตามมาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหาการทุจริตของ อบต.อย่างเคร่งครัด ปรับปรุงแนวทางขั้นตอนการป้องกันและปราบปรามการทุจริตอย่างเป็นรูปธรรม โดยการกำหนดนโยบายการต่อต้านการทุจริตที่ชัดเจน หรือเพิ่มเติมกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการต่อต้านการทุจริต

- ให้ข้าราชการและบุคลากร ปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับเรื่องการรับของขวัญ หรือสินน้ำใจอย่างเคร่งครัด

- กำกับดูแลให้ข้าราชการและบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลวัดโบสถ์ ปฏิบัติตามคู่มือผลประโยชน์ทับซ้อนฯ อย่างเคร่งครัด

๓. ควบคุมกำกับดูแลให้ข้าราชการและบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลวัดโบสถ์ ปฏิบัติตามนโยบายเกี่ยวกับความโปร่งใสเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมเพื่อให้ถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัด

๔. หากพบว่ามีการกระทำผิดทางวินัย ทางปกครอง หรือกฎหมายอื่นใด ต้องดำเนินการทางวินัยทางละเมิดและทางอาญาอย่างเคร่งครัดโดยเร็ว